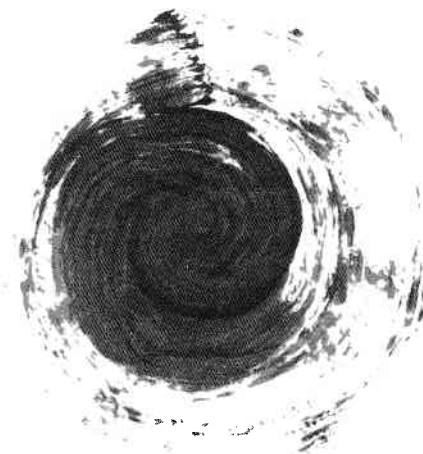

LBRIS

We know
books

Cugetările unui (ne)cunoscut

DORIAN FURTUNĂ

LBRIS

We know
books

Copyright © 2017 Dorian Furtună
str. B.P. Hasdeu nr. 2, mun. Chișinău, MD-2005
tel./fax: +(37322) 294110; 292932
e-mail: litera@litera.md

Ne puteți vizita pe
www.litera.md

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Valentina Tifin
Copertă: Vladimir Zmeev
Tehnoredactare și prepress: Ana Vârtosu

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Furtună, Dorian.
Cugetările unui (ne)cunoscut / Dorian Furtună; –
Chișinău: Litera, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 160 p.
ISBN 978-9975-74-895-7.
821.135.1(478)-84
F 98
Tipărit la Combinatul Poligrafic din Chișinău
Comanda nr. 70464

Altor trestii gânditoare...

<i>Cuvânt-înainte</i>	5	Durerea	55
Adevărul	7	Echilibrul	58
Amprenta	10	Educația	60
Aproapele	11	Efortul	63
Așteptarea	13	Emulația	65
Autenticitatea	16	Excesul	68
Autocontrolul	19	Familia	70
Bătaia	21	Fericirea	72
Băutul	23	Filozofarea	75
Cartea	25	Firescul	77
Charlie	27	Generațiile	79
Cioran	31	Grosolănia	83
...crația	33	Grupul	86
Cunoașterea	38	Intellectualii	89
Cuvintele	40	Invidia	91
Destinul	42	Înțelepciunea	94
Detășarea	44	Lecturile	97
Dorul	47	Likbez	100
Dramele	49	Maleabilitatea	102
Dumnezeu	52	Memoria	105

Moartea	108	Reperetele	130
Natura	110	Satele	135
Norocul	111	Scara	138
Poezia	114	Simularea	141
Poleiala	116	Sportul	143
Pop-ul	119	Timpul	144
Rebeliunea	121	Tristețea	146
Recunoștința	123	Virtutea	148
Regretele	124	Vocația	150
Relativitatea	125	Voioșia	152
Repararea	127	Vulgo	155

Sunt impresii și meditații critice și autocritice. Sunt obiecții față de unele stări de-ale noastre, sociale sau existențiale, în care mă regăsesc și eu. Externalizez niște reproșuri către cei din jur, dar și către mine însumi.

E de fapt o invitație la reflecție, fiindcă această culegere nu are pretenția să dea note sau verdicte, nu trage concluzii absolute, ci incită, stimulează la raționamente în continuarea ideii, în completarea ei sau în contrapondere cu cele scrise. Atât îmi propun, să agit, să trezesc o reacție, să pun pe gânduri.

Noi știm să producem lucruri și întâmplări, să suportăm drame și să trăim evenimente, mai puțin să reflectăm asupra lor. Viața ne ia înaintea cu dinamismul ei. Consideră deci că această culegere e o provocare la cugetare. Te invit la un scurt popas meditativ în fuga ta cotidiană.

Se prea poate ca unele opinii să-ți pară cumva exagerate, prea inductive sau dihotomice, pe alocuri eclectic, dar am considerat că uneori o asemenea abordare îl determină pe om să reacționeze mai vioi, să reflecteze mai profund, să caute soluții alternative, să construiască propriile categorii.

În această carte eu nu vin în întâmpinarea cititorului, nu încerc să-i fiu pe plac sau să-i menajez confortul psihologic. Mai puțin îmi pasă dacă sfidez niște clișee ideologice sau tulbur vreo conștiință prea candidă.

Nu există o singură măsură pentru toate lucrurile. Fiecare să ia din această carte ce i se potrivește. Să se energizeze, dacă e cazul, și să rezoneze mai departe.

Autorul

Adevărul

Adevărul doare. Să începem cu asta. Din acest motiv îl auzim atât de rar, fiindcă lumea ne cruță. Nu că ne-ar vrea binele, dar evită scandaluri și supărări din cauza adevărului spus într-un acces de sinceritate.

Atunci când îl auzim totuși, preferăm să nu-l acceptăm, îl trecem la categoria răutăților și a bârfelor. Respins și tăgăduit, adevărul se dovedește a fi ostracizat. Minciuna e mai convenabilă, mai comodă, mai plăcută.

Apoi, nu există un singur adevăr, ci mai multe adevăruri. Orice fenomen poate fi privit și apreciat din unghiuri diferite, orice realitate are mai multe fațete și interpretări. Lucrurile cele mai juste nu sunt lipsite de antinomii.

În politică în fond nu poate exista un adevăr unic, acolo există numai *deținători unici* ai adevărului. În știință adevărul e mereu tranzitoriu, în filozofie e mereu căutat și reinventat. Până și religia găsește dificilă formularea unui adevăr absolut. Știm că întrebarea lui Pilat, „Ce este adevărul?“, a fost lăsată în mod precaut fără răspuns.

Adevărul, prin urmare, e cel mai incert lucru, nu poate fi definit, e *fluid* și indicibil.

În plus, adevărul e subiectiv, își are izvorul în impresiile și închipuirile noastre. Suferă de un grad înalt

de relativism, e ostaticul capriciilor și al senzațiilor omenesti, e un produs mai curând afectiv, unul mai degrabă psihologic decât ontologic.

Anatole France semnalase în scrierile sale acest exces al dualităților: „Nimic nu e în sine cinstit sau rușinos, drept sau nedrept, plăcut sau dureros, bun sau rău. Singură părerea noastră dă lucrurilor o însușire sau alta, așa cum sarea dă gust bucatelor“. Altfel zis, orice adevăr personal e un fabricat, e supus condimentării, poate fi plasat în forme. E maleabil, schimbător.

În căutarea adevărului pornim de la nedumerire, de la neîncredere, de la interogație. Recunoașterea necunoașterii este primul pas spre cunoaștere. Oricâți pași am face însă, este insuficient. Adevărul are un început, dar nu are un sfârșit. Nu dăm de capătul lui.

Știm că nu știm ceva anume, dar nu mai ajungem vreodată să cunoaștem tot ce am putea ști. Trăim prea puțin și suntem prea mici pentru a cuprinde necuprinsul. În acest sens, adevărul e ca orizontul care se îndepărtează pe măsură ce înaintăm spre el.

Un precept al daoiștilor spune asta într-o formă cât se poate de plastică: „Viața este mărginită, dar Cunoașterea este nemărginită. Este o mare primejdie să cauți nemărginirea cu ajutorul mărginirii“. E primejdie deci, nu doar iluzie. A căuta adevărul în mod maniacal te poate sminti sau, dacă analizăm, constatăm că însăși ambiția de a căuta un adevăr absolut poate fi o consecință a smintelii.

Ce ne facem dacă am dat totuși de un adevăr? Nu ne liniștim. Odată dibuit, un adevăr deschide perspectiva

spre altele, care derivă din el. E ca o ușă deschisă într-un labirint cu o infinitate de uși. Ajungem să ne întrebăm ca filozoful moldovean Victor Teleucă, aproape metafizic: „Adevăruri, adevăruri, ce ascundeți dincolo de voi?“.

Drama cea mare a adevărului e când devine plictisitor. Un adevăr care plictisește nu mai convinge, nu mai e trebuincios. El face loc superstițiilor, credințelor, manipulațiilor, surogatelor, simulacrelor. Se pierde în mulțime.

Unele adevăruri nu stau la fundul mării, ci adeseori la suprafață, chiar în dreptul ochilor, dar pot fi atât de transparente și evidente, încât trecem cu privirea prin ele, fără a le remarca. Adevărul e cel mai prezent și cel mai neglijat lucru din viața noastră.

Fă ceva bun în viața ta, nu doar pentru tine și cei apropiați, ci pentru lumea în care trăiești. Lasă o amprentă, o urmă a existenței tale, una cu care să se poată mândri copiii și nepoții tăi. Supraviețuiește prin fapte, prin realizări. „Make a difference“, spun americanii; produ o schimbare în lumea ta.

Țintește sus și departe, încearcă să scrii o pagină, un rând sau măcar o frază în istoria meseriei sau a țării tale. Renunță la falsa modestie, aici e tocmai cazul când ambițiile sunt sănătoase. „A fi în rând cu lumea“ e o cerință care îi convine lumii, dar nu-ți convine ție; acesta e un îndemn rural, care te plafonează. Constantin Noica făcuse o constatare cât se poate de pertinentă în acest sens: „Oamenii nu vor decât să joci un rol, tu trebuie să vrei să scrii o piesă“.

Meditează de pe acum: Ce va fi notat pe piatra ta funerară? Cine și ce ai fost, ce ai produs, ce ai schimbat? Când tu te vei trece, ce va rămâne în amintirea ta?

Fiind în viață, ești ceea ce gândești, după moarte însă, vei fi ceea ce vor gândi alții despre tine. Ce vor gândi?

Aproapele

Observ că tot mai multă lume reușește să se certe pe Facebook, așa cum nu s-ar fi certat în cadrul vreunei comunicări tête-à-tête. Certuri de la fleacuri, de la vorbe spuse în pripă, de la neînțelegeri mărunte. Certuri din cauza unui schimb de replici de rutină și dintr-o răbufnire de emoții, care, odată scrise, își produc efectul toxic.

E din cauza că nu sesizăm nuanțele, nu vedem sclipirea sugubeață din ochii celui cu care comunicăm, nu auzim și nu ne este auzită intonația caldă a vocii, nu sunt văzute mimica și gesturile pașnice. Sunt excluse din comunicare componente esențiale ale limbajului. Cu alte cuvinte, nevăzându-ne reciproc, nu putem empatiza.

Nu sunt activați neuronii-oglină, cei care, în condiții firești, ne ajută se ne echilibrăm stările emoționale cu cel de vizavi. În consecință, un dialog scris devine lacunar și alterat. Parcă ar fi reflectat într-o oglindă strâmbă.

Spre deosebire de genul epistolar, care a dat grație relațiilor interumane din secolele trecute, comunicarea pe rețelele sociale e marcată de repezeală, e febrilă, nu oferă răgazul pentru meditații și reconsiderări. Astăzi nu ne mai aplecăm cu aceeași minuțiozitate asupra cuvântului scris. Preferăm să transmitem emoțiile

rapid, printr-o apăsare de buton, ca pe o săgeată trimisă în țintă.

În mod paradoxal, se produce o revenire la exprimarea primordială, prin stări emotive, nu prin gânduri. Suntem cu toții supuși riscului de afect emoțional. Pe Facebook riscăm să interpretăm greșit spuselor interlocutorului, atribuim valențe negative intențiilor acestuia, ne înfuriem ușor pe comentariile și replicile care ne vizează. Și, la rândul nostru, la fel de ușor îi înfuriem pe alții.

Ironia altora o considerăm insultă, afirmațiile le considerăm sfidare a propriilor convingeri, apropourile le considerăm atac la persoană. Polemica se transformă în duel veninos, divergența de opinii – în ostilitate. De aici, mai e doar un pas ca *frienzii* să strice o prietenie cândva viguroasă. Din spatele ecranului e mai simplu să-ți exprimi supărările. Și e mai simplu să superi.

Poate că lucrurile serioase și sensibile nu ar trebui discutate pe Facebook. Și, probabil, multe cupluri ar trebui să evite reglarea conturilor pe rețelele sociale, deoarece riscă să jignească și să agraveze situația și mai mult. În comunicarea online, empatia adeseori sucombă, la fel ca și toleranța. Ochii care nu se văd, se ceartă.

Așteptarea

Ceea ce nu ne învață nici școala, nici părinții, nici majoritatea cărților e cum să ne gestionăm inteligent viața. Cum să acumulăm în mod rațional nu doar aptitudini și cunoștințe, dar și amintiri de primăvară, fără a ne risipi în derizoriu.

Cum să ne proiectăm vise în viitor fără a investi în speranțe și eforturi deșarte. Cum să nu ne consumăm energia tinerească în van, în urmărirea unor scopuri himerice. Și cum să nu așteptăm zadarnic favori din partea sorții sau ocazii strălucite, „ca în filme“.

Din păcate, nu există rețete care să fie potrivite pentru fiecare dintre noi. Învățăm din propriile greșeli, care vin la timp sau prea tardiv. Așa, din greșeli și deziluzii, înțelegem că așteptarea nu e totuna cu răbdarea. Că viața nu e o clepsidră care poate fi întoarsă, după ce se consumă. Că fiecare zi e ca un cont bancar al sorții tale, în care fie depui ceva, fie nu depui nimic.

Alteori, experiența dureroasă a altora poate deveni o sursă prețioasă de fabule pentru noi, din care să tragem concluzii și învățăminte. Personaje reale sau de ficțiune, fabula lor poate fi edificatoare.

În romanul „Deșertul tătarilor“, al lui Dino Buzzati, e descrisă viața Fortăreței Bastiani, amplasată într-un loc izolat, la frontieră, și al cărei contingent militar

trăiește vreme de decenii cu iluzia că, odată și odată, se va confrunta cu un atac al tătarilor. O stare de neli-niște generală că dușmanii își vor face la un moment dat apariția, amestecată cu speranța obținerii unei glo-rii postume în luptă, îi face pe ofițeri și soldați să fie legați de fortăreață, care devine nucleul existenței lor.

„Primejdia. Într-o zi sau alta se va întâmpla ceva, cu întunericul ăsta!“, exprimă unul dintre ofițeri senzația care domină spiritele. Unii ofițeri percep starea psihologică din fortăreață drept o „boală“ de care se molipsesc iremediabil și nou-veniții, însă așteptarea dușma-nilor nu îi sperie pe soldați, ci le dă sens vieții; năluca dușmanului este și cea care menține ordinea în fortă-reață și asigură echilibrul în relațiile dintre soldați.

Buzzati descrie cu măiestrie metafora dușmanului râvnit, dorința de luptă și faimă care îi frământă pe majoritatea bărbaților. Însă cartea spune mai mult decât atât, ea are o filozofie mai profundă, mai uni-versală. Cartea ne vorbește despre cât de neinspirat ne consumăm noi viața, timpul, tinerețea. În loc să trăim acum, amânăm viața deplină pentru viitor. În loc să creăm noi realitatea pe care o dorim, așteptăm niște evenimente din exterior, care să vină peste noi și să ne dea sens existenței.

Eroul principal al cărții, tânărul ofițer Giovanni Drogo, își pune pe altarul așteptării întreaga sa viață. Renunță la oportunitățile care îi sunt oferite în oraș, renunță la ele pentru iluzia unei lupte și a unei glo-rii din viitor în fortăreață. Între timp, trece tinerețea lui, se mistuie vitalitatea, curg anii, el tot așteptând

să i se ivească un eveniment care să-i pună în valoare calitățile. Și acel eveniment tot întârzie să vină.

Așa și noi, adeseori, așteptăm o oarecare zi norocoasă, care poate să nu vină nicicând, fără a observa cum tim-pul se irosește irecuperabil. Ca într-un deșert al tătari-lor. Iar pe alături trec adevărate oportunități și bucu-rii ale vieții.

„Ceea ce nu trăiești la timp, nu mai trăiești nicio-dată“, spunea Octavian Paler. Într-adevăr, așteptarea iluzorie poate transforma viața într-o călătorie oare-cum statică, neașteptat de sumară, lipsită de vervă și fertilitate creativă. Ca o corabie cu vele nădăjduind un vânt prielnic, în loc să pună în funcțiune vâslele.

Momentul destinului poate veni uneori, însă numai dacă îi grăbim apropierea prin mișcarea noastră către realizarea lui.